

GENERALDIREKTORATET FÖR EU-INTERN POLITIK
DIREKTORAT B: STRUKTUR- OCH SAMMANHÅLLNINGSPOLITIK

KULTUR OCH UTBILDNING

ERASMUS FÖR ALLA (2014–2020)

SAMMANFATTNING OCH KOMMENTARER

Sammanfattning

Idén bakom det föreslagna programmet Erasmus för alla (2014–2020) är att inom en ram samla en lång rad av EU:s verksamheter inom högre utbildning, skol-, yrkes- och vuxenutbildning, ungdomspolitik och idrott på gräsrotsnivå. I detta informationsmeddelande presenteras och granskas den kontext, den uppbyggnad, det innehåll och den förvaltningsstruktur som ingår i förslaget. Dessutom lämnas tio rekommendationer i syfte att se till att man genom det föreslagna programmet inte endast försöker göra förvaltningen mer effektiv, utan att man också lägger tillräcklig vikt vid de olika sektorernas särskilda politiska behov. Avslutningsvis tillhandahålls en detaljerad översikt över de planerade åtgärderna och budgetmedlen.

Detta dokument har beställts av Europaparlamentets utskott för kultur och utbildning.

FÖRFATTARE

Guy Haug
Bernd Wächter

ANSVARIG HANDLÄGGARE

Markus J. Prutsch
Direktorat B: Struktur- och sammanhållningspolitik
Europaparlamentet
B-1047 Bryssel
E-postadress: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

REDAKTIONELLT STÖD

Lyna Pärt

SPRÅKVERSIONER

Original: EN
Översättningar: DE, FR

OM UTGIVAREN

Du kan kontakta Utredningsavdelningen eller prenumerera på det månatliga nyhetsbrevet genom att skriva till: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Manuskript klara i april 2012.
Bryssel, © Europeiska unionen, 2012.

Detta dokument finns tillgängligt på Internet på:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

ANSVARFRISKRIVNING

De åsikter som framförs i texten är upphovsmännens och utgör inte nödvändigtvis Europaparlamentets officiella ståndpunkt.

Återgivning eller översättning för icke-kommersiellt bruk är tillåtet, under förutsättning att källan anges och att utgivaren meddelas i förväg och får en skriftlig kopia.

SAMMANFATTNING OCH KOMMENTARER

I november 2011 lade kommissionen fram sitt förslag till förordning om ett nytt ambitiöst program – Erasmus för alla – för perioden mellan 2014 och 2020, inom vilket man har samlat en lång rad program som hittills varit fristående inom områdena högre utbildning (Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, bilaterala program i samarbete med andra länder eller världsdelar), skolutbildning (Comenius), yrkesutbildning (Leonardo da Vinci), vuxenutbildning (Grundtvig), ungdom (Aktiv ungdom), studier om europeisk integration (Jean Monnet) samt idrott på gräsrotsnivå som ett nytt tillskott. Det föreliggande dokumentet har utarbetats för Europaparlamentet och utgör ett underlag för den kommande diskussionen om förslaget rörande Erasmus för alla. Meddelandet innehåller en sammanfattning av den föreslagna förordningen (såväl som kompletterande dokument som kan vara till hjälp för att förbättra förståelsen av den), en analys av förordningens kontext och huvuddrag samt tio rekommendationer.

Presentation och genomgång av det föreslagna programmet

Den föreslagna förordningen är sammansatt, men inte alltför tydlig rörande målsättningar och syften. Av denna anledning är det nödvändigt att hänvisa till de förberedande handlingarna, såsom konsekvensbedömningen i det medföljande arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar, och till ett antal relevanta meddelanden från kommissionen för att ge bättre insikt i programmets följder för utarbetandet av politiken (inom berörda områden) och tilldelningen av medel inom den fleråriga budgetramen.

I undersökningen av det föreslagna programmet tas först den europeiska politiska kontexten upp. Närmare bestämt diskuteras försöket att med det nya programmet komma till rätta med svagheter och begränsningarna i tidigare program, särskilt med avseende på deras bristande kapacitet när det gäller att påverkas av den stora efterfrågan på bidrag, deras splittrade och komplicerade beskaffenhet och det faktum att de inte är tillräckligt väl anpassade till EU:s handlingsprogram. Man försöker också öka det föreslagna integrerade programmets bidrag till EU:s makrostrategi Europa 2020 för smart och hållbar tillväxt för alla, såväl som till EU:s sektorspolitik för utbildning och yrkesutbildning (Utbildning 2020) och ungdom (EU:s ungdomsstrategi). I undersökningen tas sedan upp det föreslagna programinnehållet, särskilt de planerade åtgärderna och den planerade budgeten (i den mån dessa saker omfattas i tillräcklig detalj i den föreslagna förordningen eller i andra kommissionsdokument av betydelse), och den föreslagna modellen för programmets genomförande på EU-nivå och på medlemsstatsnivå.

I undersökningen av det föreslagna nya programmet riktas särskild uppmärksamhet åt följande punkter:

- De möjligheter och risker som är förknippade med programmets samlade omfattning och uppbyggnad. Syftet med förslaget är att markant öka åtgärdernas antal och de medel som avsätts för dem, och avsikten är att samla EU-institutionernas olika verksamheter inom områdena utbildning och yrkesutbildning (ur ett perspektiv inriktat på livslångt lärande), ungdom (informellt lärande) och idrott på gräsrotsnivå (en verksamhet på begynnelsestadiet på EU-nivå), och att i slutändan effektivisera de flesta av dessa verksamheter med hjälp av tre nyckelåtgärder (rörlighet, samarbetsprojekt och politiskt stöd).

- Den osäkerhet som har sin grund i de ganska vaga, kortfattade eller frånvarande definitionerna av stödberättigade grupper och personer, de föreslagna "gamla" och "nya" åtgärdsområdena och den planerade tilldelningen i budgeten. Lösningen på några av dessa problem kan finnas – till viss del – inte i förordningen men i de medföljande (dvs. icke-bindande) dokumenten och annan information som offentliggjorts av kommissionen. Detta skapar dock betydande osäkerhet rörande programmets faktiska innehåll och prioriteringar under programmets (planerade) varaktighet på sju år.
- De möjligheter och risker som är förbundna med den föreslagna effektiviseringen av de flesta av de nuvarande verksamheterna med hjälp av tre typer av "nyckelåtgärder": 1) enskilda personers rörlighet, 2) olika typer av gemensamma projekt avsedda att öka/förbättra samverkan mellan utbildningsinstitutionerna och deras ekonomiska och sociala miljö, tillsammans med kapacitetsuppbyggnad i angränsande länder och 3) en mer fokuserad användning av programmet för att stödja utvecklingen av politik inriktad på högre utbildning, skol-, yrkes- och vuxenutbildning samt på ungdom och idrott.
- För- och nackdelar med den föreslagna genomförande- och förvaltningsmodellen, särskilt med tanke på begränsningarna med den planerade effektiviseringen, användningen av fasta bidrag, förlitandet på förmedlande enheter såsom universitet, skolor eller ungdomsorganisationer för att dela ut bidrag till enskilda personer, och den roll som medlemsstaterna avses spela i modellen med delad förvaltning mellan kommissionen, genomförandeorganet, de (samordnande) nationella organen och programkommittén.

Rekommendationer

Informationsmeddelandet innehåller en lista på tio rekommendationer till Europaparlamentet. Huvudsyftet med dessa är att garantera att tillräcklig hänsyn tas till var och en av utbildnings-, ungdoms- och idrottssektorernas olika behov när EU:s verksamheter inom dessa sektorer genomgår den föreslagna integrationen och effektiviseringen. I informationsmeddelandet betonas även vikten av att försäkra sig om att det välkända och högt respekterade varumärket *Erasmus* används på ett lämpligt sätt, och att programmets innehåll och tilldelning av medel är tillräckligt detaljerade för att garantera utdelning till de olika förmånstagargrupperna över de sju år då programmet genomförs.

I de tio rekommendationerna förslås att Europaparlamentet bör göra följande, i mer specifika ordalag:

1. Bekräfta att kommissionens förslag korrekt framhåller behovet av att EU investerar mycket mer än tidigare i utbildning, yrkesutbildning och ungdom, en förändring som skulle kräva förbättrad anpassning till unionens strategier för tillväxt och sysselsättning, och inbegripa ett tillräckligt antal integrerings- och effektiviseringsprogram inom sådana politikområden som högre utbildning, där sådana program för närvarande är för talrika och splittrade.
2. Ifrågasätta den övergripande effektiviseringsstrategin för alla de politikområden som föreslås för det integrerade programmet och den föreslagna användningen av namnet *Erasmus* (närmare bestämt *Erasmus för alla*) för ett brett spektrum av verksamheter som når långt bortom Erasmusnamnets nuvarande användning inom

högre utbildning. Det rekommenderas att de enskilda sektorerna i programmet behåller sin egenart, men de bör inte kallas *Erasmus skola*, *Erasmus ungdom*, etc.

3. Utforska möjligheterna att omarbete det integrerade programmet på ett sådant sätt att man betonar effektivisering inom de olika politikområdena hellre än mellan dem. Att samla olika områden under ett gemensamt övergripande tak och effektivisera dem, såsom framlagts i tre föreslagna nyckelåtgärder (rörlighet, projekt, politiskt stöd), bör inte medföra att de särskilda sektorerna högre utbildning, skolutbildning, yrkesutbildning, vuxenutbildning, ungdom (och idrott, om man väljer att behålla detta) förlorar sin egenart och sina behov av särskilda politiska åtgärder – inklusive behovet av att skapa starkare kopplingar mellan en del av dessa sektorer. Det föreslagna projektet för idrott på gräsrotsnivå, en verksamhet som fortfarande befinner sig i sin linda, skulle kunna drivas för sig, avskilt från det föreslagna integrerade programmet, eller skulle kunna integreras som ett av de många moment som bidrar till utarbetandet av politiken (nyckelåtgärd 3).
4. Betona vikten av att omfördela och effektivisera olika politiska åtgärder, verktyg och verksamheter inom sektorn **högre** utbildning under det välkända, etablerade och passande namnet *Erasmus*. Alla externa verksamheter inom högre utbildning (rörlighet, samarbete, kapacitetsuppbyggnad, politisk dialog med länder utanför EU) skulle kunna integreras, effektiviseras och sammanföras under namnet *Erasmus Mundus*, ett varumärke som redan är välkänt inom högre utbildning över hela världen.
5. Garantera stabilitet och kontinuitet för de olika kategorierna sökande och politikutvecklare. Detta kräver mer detaljerade regler rörande behöriga bidragsmottagare (inklusive nyligen utexaminerade personer från högre utbildning och personer som redan är aktiva på arbetsmarknaden), den framtida geografiska omfattningen av Erasmus Mundus, de olika typer av politiska stödåtgärder som kan tilldelas medel, och en fast medeltilldelning på 80–85 procent till de olika sektorerna.
6. Kräva en tydlig översikt rörande i vilken omfattning och utsträckning ett lägre budgetanslag än det föreslagna skulle påverka balansen i allmänhet mellan verksamheter och sektorer inom programmet. Detta innebär att man i förväg får välja ut vilka verksamheter och budgetandelar som skulle komma att skäras ned eller minskas i händelse av nedskärningar i budgeten.
7. Invända mot den föreslagna överföringen av gemensamma doktorandprogram från Erasmus Mundus till Marie Curie. En sådan åtgärd skulle minska dragningskraften hos europeiska universitet, göra utvecklingen av doktorandstudier på hög nivå svårare och motverka Bolognareformerna, som bygger på tre (inte två) examensnivåer.
8. Stödja förslaget om att garantera europeiska studenter lånemöjligheter för heltidsstudier utomlands på grund- och doktorandnivå, förutsatt att unionen inte är förbunden med detta annat än som en garant på studenternas vägnar och förutsatt att det är uppenbart att detta endast är ett av flera olika alternativ som är öppna för studenter på magisternivå.

9. Begära en utförlig debatt om det grundläggande behovet av närmare kontakt mellan unionen och de individer som rent faktiskt drar nytta av stipendierna, utarbetar och genomför projekt på fältet, eller deltar i dem. En förutsebar konsekvens av den föreslagna genomförandestrategin för det nya programmet (färre och större kontrakt, med bidrag som alltid delas ut av förmedlande organ) är att det i ännu högre grad kommer att fjärma programmet från de enskilda användarna och förmånstagarna.

10. Garantera att medlemsstaterna kommer att ha möjlighet att genomföra programmet på det mest effektiva sättet, i enlighet med deras egna departements- och förvaltningsstrukturer (dvs. genom en eller flera nationella instanser) och att de tillåts att inte bara administrera utan också att diskutera förfaranden och frågor rörande den ekonomiska förvaltningen, och frågor som avser politik och innehåll.

Avslutande kommentarer

I de avslutande kommentarerna betonas att även om förslagets övergripande målsättningar och föresatser sammanfaller med EU:s trängande behov av att investera mer och på ett smartare sätt i utbildning, yrkesutbildning och ungdom riskerar det ändå att inte uppnå de angivna målen och föresatserna, eftersom förvaltningsaspekterna i programmet tydligt överskuggar de faktiska politikutvecklingsbehoven.

Europaparlamentet kanske vill använda de framlagda rekommendationerna för att gripa sig an förslagets svaga sidor, ifrågasätta en del av de föreslagna valmöjligheterna och föreslå alternativa, mer passande lösningar. Det kan även vilja ta tillfället i akt att inleda en mer grundläggande diskussion om den medborgerliga dimensionen i unionens verksamheter och att försöka undvika den föreslagna förvaltningsmodellen som bygger på storkontrakt som tilldelas förmedlande organ som gynnar stora organisationer och konsultföretag och skapar en ännu större klyfta mellan EU:s institutioner å ena sidan och individer och mindre organisationer å den andra.